

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi
din Legea privind alocațiile sociale de stat pentru unele
categorii de cetățeni nr. 499-XIV din 14 iulie 1999*

Nr.46 din 25.10.2001

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.136-138/38 din 15.11.2001

* * *

* M.O., 1999, nr.106-108, art.512.

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Victor PUȘCAȘ - președinte
Mihai COTOROBAI - judecător
Mircea IUGA - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător
Dumitru PULBERE - judecător-raportor
Elena SAFALERU - judecător

cu participarea grefierului Corina Popa, reprezentantului Curții Supreme de Justiție Eugenia Fistican, reprezentantului permanent al Parlamentului la Curtea Constituțională Ion Creangă, în conformitate cu art.135 alin.(1) lit. g) din Constituție, art.4 alin.(1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin.(1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă sesizarea Curții Supreme de Justiție privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 2 și art. 6 alin. (3) din Legea privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni nr. 499-XIV din 14 iulie 1999.

Drept temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea Curții Supreme de Justiție privind excepția de neconstituționalitate, depusă la 5 iulie 2001, în conformitate cu art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională.

Prin decizia Curții Constituționale din 31 iulie 2001 sesizarea a fost acceptată pentru examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

Examinînd materialele dosarului, punctele de vedere solicitate Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Justiției, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Finanțelor și Societății Orbilor din Moldova, audiind raportul judecătorului-raportor și argumentele participanților la ședință,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t:

1. La 5 iulie 2001 Curtea Supremă de Justiție a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 2 și art. 6 alin. (3) din Legea privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni nr.499-XIV din 14 iulie 1999 (în continuare - Legea nr. 499-XIV).

După cum rezultă din sesizare, în procedura Colegiului civil al Tribunalului Chișinău se află cauza civilă intentată pe marginea cererii Silviei Rusu de chemare în judecată a Departamentului pentru pensii și asistență socială privind restabilirea alocației sociale. Reclamantei Silvia Rusu, invalid din copilărie de gradul II, i s-a stabilit din 1 februarie 1999 o alocație socială de stat în cuantum de 55,28 lei. La 6 decembrie 1999 Silvia Rusu a fost angajată în câmpul muncii și, ca urmare, la 1 ianuarie 2000 i-a fost sistată plata alocației, în

conformitate cu art.6 alin. (3) din Legea privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni.

La judecarea în apel a cauzei, la demersul reclamantei S.Rusu, care susține că, prin dispozițiile art. 2 din Legea nr. 499-XIV, îi sînt lezate dreptul la muncă și dreptul la protecție socială, Colegiul civil al Tribunalului Chișinău a suspendat examinarea cauzei și a propus Curții Supreme de Justiție să sesizeze Curtea Constituțională asupra controlului constituționalității prevederilor art.2 și art.6 alin.(3) din Legea nr. 499-XIV, considerînd că ele încalcă dreptul constituțional al persoanelor handicapate la protecție socială, precum și dreptul la asigurare.

Curtea Supremă de Justiție a examinat propunerea și fără a-și expune părerea asupra ei, la 5 iulie 2001, a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.2 și art.6 alin.(3) din Legea nr.499-XIV din 14 iulie 1999" Privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni".

2. Avînd în vedere cerințele care fac obiectul sesizării, Curtea Constituțională supune controlului constituționalității dispozițiile art.2 din Legea nr. 499-XIV, potrivit cărora de dreptul la alocație socială de stat beneficiază persoanele care au cetățenia Republicii Moldova, sînt domiciliat pe teritoriul ei, nu îndeplinesc condițiile pentru obținerea dreptului la pensie de asigurări sociale de stat, nu realizează venituri asigurate și corespund uneia dintre categoriile de beneficiari specificate la art.3, și dispozițiile art.6 alin. (3), care prevede că plata alocațiilor încetează începînd cu luna următoare celei în care se stabilește că beneficiarul nu mai îndeplinește condițiile de acordare a lor.

În temeiul dreptului prin care își stabilește limitele de competență (art. 6 alin. (2) din Codul jurisdicției constituționale), Curtea Constituțională consideră necesar de a se pronunța și asupra constituționalității art. 7 alin. (1), art. 9 alin. (2) și art. 12 din Legea nr. 499-XIV, care cuprind sintagma "... nu realizează venituri asigurate" și conțin dispoziții similare dispozițiilor art.2 supus controlului constituționalității.

3. La examinarea sesizării în cauză Curtea Constituțională își propune să stabilească, în primul rînd, concordanța prevederilor articolelor contestate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Constituție, care consfințește egalitatea tuturor în fața legii și a autorităților publice; art.43 alin. (1) din Constituție, care prevede dreptul la muncă și la protecția muncii, și art.47 alin.(2) din Constituție, prin care este consfințit dreptul la asistență și protecție socială.

Constituția Republicii Moldova stabilește că statul este obligat să ia măsuri pentru dezvoltarea economică a societății și protecția socială a cetățenilor ei.

În virtutea principiilor de bază ale statului, Legea Supremă garantează cetățenilor asigurarea socială în caz de șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrînețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor (art.47 alin.(2)).

Asigurarea cu pensie constituie un element important al asistenței sociale, prin care se realizează dreptul constituțional al cetățeanului la pensie în cazurile stabilite de lege.

Dreptul cetățeanului la asigurarea cu pensie este reglementat prin Legea nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 "Privind pensiile de asigurări sociale de stat"* . Persoanelor, care nu îndeplinesc condițiile pentru obținerea dreptului la pensie, conform Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat, li se acordă alocații sociale de stat - sume de bani achitate lunar din bugetul de stat prin intermediul bugetului

asigurărilor sociale de stat.

* * M.O., 1997, nr.111-113, art.683.

Condițiile pentru obținerea dreptului la alocație, modul de stabilire și plată a alocațiilor, de indexare și recalculare a alocațiilor sînt reglementate în Legea privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni nr.499-XIV din 14 iulie 1999.

În conformitate cu dispozițiile art.2 și art.3 din Legea nr.499-XIV, de dreptul la alocație beneficiază invalizii de gradele I, II, III; invalizii din copilărie de gradele I, II, III; copiii invalizi, în vîrstă de pînă la 16 ani, cu severitatea I, II, III; copiii care au pierdut întreținătorul și persoanele care au atins vîrsta standard de pensionare, care au cetățenia Republicii Moldova, sînt domiciliat pe teritoriul ei, nu îndeplinesc condițiile pentru obținerea dreptului la pensie de asigurări sociale de stat și nu realizează venituri asigurate.

Potrivit dispozițiilor art.6 alin.(3) în colaborare cu art.2 din Legea nr.499-XIV, în cazul în care beneficiarii de alocații sociale de stat vor realiza venituri asigurate, plata alocațiilor va înceta.

Curtea Constituțională relevă că instituirea acestei norme restrictive îngreșește dreptul la muncă al beneficiarilor de alocații sociale, drept care este consfințit în art.43 din Constituție și care nu poate fi îngreșit. Această îngreșire a drepturilor beneficiarilor de alocații sociale anihilează însăși destinația și sensul alocațiilor sociale de stat.

Aruncînd o privire retrospectivă asupra cadrului legal în domeniu, se poate constata că Legea nr.437-XII din 27 decembrie 1990 "Cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova"* prevedea dreptul la muncă al pensionarilor, inclusiv al beneficiarilor de pensii sociale, care în prezent, potrivit Legii nr.499-XIV, sînt beneficiari de alocații sociale de stat.

* Veștile, 1990, nr.12, art.326.

Ulterior, în conformitate cu prevederile art.17, art.23 și art.50 alin.(4) din Legea nr.156-XIV "Privind pensiile de asigurări sociale de stat", adoptată la 14 octombrie 1998, beneficiarilor de pensii care realizau venituri supuse asigurărilor sociale de stat li s-a suspendat suma de pensie care depășea dublul pensiei minime pentru limita de vîrstă.

Curtea Constituțională, prin Hotărîrea nr.27 din 18 mai 1999 **, a declarat neconstituționale aceste prevederi ale Legii nr.156-XIV și a accentuat că aplicarea art.17, art.23 și art.50 alin.(4) din Legea nr.156-XIV conduce, de fapt, la încălcarea posibilităților egale de exercitare a dreptului la muncă, la pensie pentru limită de vîrstă și pensie de invaliditate, deoarece îngreșește dreptul pensionarilor de a-și cîștiga prin propria muncă mijloace de subzistență.

** M.O., 1999, nr.56-58, art.38.

Curtea a subliniat că, potrivit regulii generale, legea nouă nu poate restrînge un drept acordat anterior. O atare restrîngere contravine și art.54 din Constituție, care statuează că exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege.

Întru executarea Hotărîrii Curții nr.27 din 18 mai 1999, legislatorul a modificat art.17, art.23 și art.50 alin.(4) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat. Astfel, art.17, art.23 și

art.50 alin.(4), în redacție modificată din legea menționată, prevăd că beneficiarului de pensie, care realizează venituri pasibile de asigurări sociale de stat, pensia i se plătește integral.

4. După cum s-a menționat, prin natura lor social-juridică primară, alocațiile sociale de stat sînt principala sursă de subzistență a persoanelor care nu îndeplinesc condițiile pentru obținerea dreptului la pensie conform Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat. Instituind, prin Legea nr.499-XIV, interdicția pentru această categorie de persoane de a realiza venituri asigurate, legislatorul a lezat dreptul la muncă și al invalizilor care beneficiază de alocații sociale de stat.

Articolul 51 din Constituție prevede că persoanele handicapate beneficiază de o protecție specială din partea întregii societăți. Statul, la rîndul său, are obligația de a asigura pentru ele condiții normale de tratament, de readaptare, de învățămînt, de instruire și de integrare socială.

Dreptul invalizilor la muncă este reglementat de legislația națională. Astfel, art. 30 din Legea privind protecția socială a invalizilor nr. 821-XII din 24 decembrie 1991 consacră și stabilește că invalizilor li se asigură dreptul de a lucra la întreprinderi, în instituții și organizații cu condiții obișnuite de muncă, în întreprinderi, în secții și sectoare specializate care folosesc munca invalizilor, precum și să practice munca individuală sau altă muncă.

Curtea Constituțională relevă că restricția impusă invalizilor-beneficiari de alocații sociale de stat - de a realiza venituri asigurate, cuprinsă în art.2 și art.7 alin.(1), îngreudește dreptul acestor persoane de a-și câștiga prin propria muncă mijloace de subzistență. Or, dreptul la alocație socială de stat, ca drept constituțional, nu poate fi supus restricțiilor, iar persoana care beneficiază de alte venituri, care-i asigură un nivel suficient de trai, ei și familiei sale, nu poate fi privată de alocația socială de stat.

Prevederile legale supuse examinării pun în mod nejustificat beneficiarii de alocații sociale de stat într-o situație defavorabilă în raport cu pensionarii, care primesc pensii de asigurări sociale de stat și realizează venituri asigurate, prin aceasta fiind încălcat atît principiul egalității tuturor în fața legii (art.16 din Constituție), cît și dreptul la muncă și dreptul la alocație socială de stat.

Avînd în vedere cele menționate, Curtea Constituțională constată că sintagma "...nu realizează venituri asigurate", cuprinsă în dispozițiile art.2, art.7 alin.(1), art.9 alin.(2) și art.12 din Legea nr.499-XIV, contravine dispozițiilor art.1 alin.(3), art.16 alin.(2), art.43 alin.(1), art.47 alin.(2), art.51 alin.(1) și art.54 din Constituție.

Astfel, Curtea relevă că, întrucît sintagma "...nu realizează venituri asigurate" - una din condițiile de acordare a alocațiilor sociale de stat, cuprinsă în dispozițiile art.2, art.7 alin.(1), art.9 alin.(2) și art.12 din Legea nr.499-XIV, este recunoscută neconstituțională, ea nu mai poate servi drept temei legal pentru încetarea plății alocației sociale de stat.

Curtea constată de asemenea că dispozițiile art.6 alin.(3) din Legea nr. 499-XIV, contestate în sesizare, care prevăd încetarea plății alocațiilor în cazul neîndeplinirii condițiilor de acordare a lor, stipulate în art.2 din această lege, cu excepția condiției reglementate prin sintagma "...nu realizează venituri asigurate", nu contravin Constituției.

Pentru considerentele expuse, conducîndu-se după art.140 din Constituție, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.61, art.62 lit. e) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ş T E:

1. Recunoaşte constituţionale prevederile art.6 alin.(3) din Legea nr.499-XIV din 14 iulie 1999 "Privind alocaţiile sociale de stat pentru unele categorii de cetăţeni".

2. Declară neconstituţională sintagma "...nu realizează venituri asigurate" cuprinsă în dispoziţiile art.2, art.7 alin.(1), art.9 alin.(2) şi art.12 din Legea nr. 499-XIV din 14 iulie 1999 "Privind alocaţiile sociale de stat pentru unele categorii de cetăţeni".

3. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării şi se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREŞEDINTELE
CURŢII CONSTITUŢIONALE

Victor PUŞCAŞ

Chişinău, 25 octombrie 2001.
Nr. 46.

O P I N I E S E P A R A T Ă

Prin Hotărîrea Curţii Constituţionale din 25 octombrie 2001 a fost declarată neconstituţională sintagma "...nu realizează venituri asigurate", cuprinsă în art. 2 alin. (1), art. 7 alin. (1), art. 9 alin. (2) şi art. 12 din Legea nr. 499-XIV din 14 iulie 1999 "Privind alocaţiile sociale de stat pentru unele categorii de cetăţeni" pentru motivul că această sintagmă contravine art. 1 alin. (3), art. 16 alin. (2), art. 43 alin. (1), art. 47 alin. (2), art. 51 alin. (1) şi art. 54 din Constituţia Republicii Moldova, precum şi art. 30 din Legea nr. 821-XII din 24 decembrie 1991 "Privind protecţia socială a invalizilor".

Consider că argumentele invocate în hotărîre în sprijinul neconstituţionalităţii sintagmei "...nu realizează venituri asigurate" sînt neîntemeiate şi de aceea, în baza art. 27 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea Constituţională, art. 67 alin. (1) din Codul jurisdicţiei constituţionale, îmi expun opinia separată.

Art. 43 din Constituţia Republicii Moldova consacră dreptul persoanei la muncă şi la protecţia muncii, inclusiv la remunerarea pentru munca depusă.

Prin sensul său sintagma contestată nu numai că nu contravine prevederilor art. 43 din Constituţie invocate, ci confirmă o dată în plus dreptul constituţional al persoanei la muncă.

În opinia mea, sintagma "...nu realizează venituri asigurate" din Legea nr. 499-XIV nu contravine nici în general, nici în particular art. 16, art. 47, art. 51 şi art. 54 din Constituţie, întrucît ea nu încalcă egalitatea în drepturi a persoanelor, dreptul persoanei la asistenţă şi protecţie socială, ci, dimpotrivă, prevede, ca excepţie, suspendarea asistenţei sociale în anumite condiţii şi numai pentru un anumit termen, adică numai pentru cazul în care persoana care beneficia de aceste alocaţii, realizează venituri asigurate.

Întru realizarea prevederilor cuprinse în art. 47 din Constituţie legislatorul, prin Legea nr. 499-XIV din 14 iulie 1999, a confirmat, pentru persoanele care necesită asistenţă şi protecţie socială, dreptul de a munci în limita posibilităţilor şi de a fi remunerate pentru munca depusă, iar în cazul întreruperii acestei munci - dreptul de a beneficia din nou de asistenţa şi protecţia socială stabilită prin Legea nr. 499-XIV şi prevăzută de actele normative internaţionale.

Nu este întemeiată nici afirmaţia că sintagma contestată contravine art. 30 din Legea privind protecţia socială a invalizilor nr. 821-XII din 24 decembrie 1991, întrucît sintagma în cauză, nu îngreădeşte dreptul

invalidizilor la muncă și la retribuirea corespunzătoare pentru munca depusă, ci, dimpotrivă, confirmă acest drept.

Argumentele, potrivit cărora prevederile sintagmei contestate defavorizează beneficiarii de alocații sociale de stat în raport cu pensionarii, care primesc pensii de asigurări sociale de stat, sînt neîntemeiate, întrucît fondul de pensii se constituie din contribuțiile angajatorilor, asiguraților, din alte fonduri, din defalcări de la bugetul de stat și din alte venituri. Deci, la formarea fondului de pensii participă cu mijloacele lor înșiși beneficiarii de pensii. Mijloacele pentru plata alocațiilor sociale de stat se alocă însă din bugetul de stat în limita posibilităților statului.

Faptul că statul garantează dreptul la asistență și protecție socială în anumite condiții și în anumite limite, reieșind din oportunitatea economică și posibilitățile financiare, infirmă argumentele cuprinse în hotărîre, potrivit cărora statul nu-și onorează obligațiile constituționale față de păturile vulnerabile, în special față de invalidii care nu au alte surse de subzistență.

Restricția instituită în anumite condiții prin sintagma contestată nu încalcă principiile general acceptate de legislația națională și de actele juridice internaționale privind drepturile omului și, prin urmare, sesizarea prin care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate nu putea fi admisă.

JUDECĂTOR
AL CURȚII CONSTITUȚIONALE

Mircea IUGA